Број 35 У Новом Саду, у среду 16. фебруара (1. марта) 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан данпуна, а недељом заједно с данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДРЖИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново.

Већ се од дужег времена говори: Сад ће! Само још мало чекајте, па ћете видети шта ће бити. И сваки је мислио да ће се догодити нешто велико.

Сад се догодило и то. Има код нас: „Извршни одбор српског народног вероисповедног митрополијског учитељског збора“. И тај извршни одбор — проговорио је.

Ви сигурно мислите, тај је извршни одбор изашао пред народ. И разложио је народу, шта је учитељски збор израдио? Како мисли учитељски збор о оном несретном нацрту школске уредбе. И сигурно мислите, да тај извршни одбор позива наше црквене општине, да кажу и оне своју реч.

Ни разговора! Цела парада извршног одбора има 12 реди. Сваки даје што има. Људи од начела износе програме и говоре о начелима. Извршни одбор тога нема, он само понавља једну грубу неистину. Ону неистину, која је већ одавно изобличена и добила по прстима.

Тамо се и опет каже, да је „Застава“ писала, да се учитељство понашало на учитељској скупштини као пијана руља.

Свака је лаж дрска. Баци је на врата, она улази кроз прозор. Сад та лаж хоће да уђе кроз одак.

Зар тај извршни одбор зацело мисли, да ће на томе темељу моћи да води борбу, која се тиче школе и народа. Зар нема друге заставе, него ту крпу?!

Устају наше општине. Ниже се већ и друга стотина. Устају и изјављују једна за другом, да неће дозволити да се народ и црквене општине изгурују из школске управе. Воде велику народну борбу за своје право.

А шта ради један несвесни део српског учитељства? Они, који су се понашали на учитељској скупштини као пијана руља на срамоту српског учитељства, наговарају учитеље, да пишу писма председницима општина и да им прете. Прете, да она црквена општина неће добити из народних фондова припомоћ за своје школе, ако устане у одбрану права свога Хоће да метну своме народу шаку на уста. Хоће да угуше његову слободну реч. Неки учитељи као перовође црквених општина покушавају да осујете црквене скупштине. Кад не могу друкчије, бегају са перовођске столице — наишла на њих срдобоља. Све то чине и раде на запрепашћење и згражање нашег народа и нашег свесног учитељства.

Па зар тим начином да победе?! Зар не знају ни то, да се у борби постизава циљ само онда, кад се иде правим путем и бори светлим оружјем?!

* * *

Па шта хоће извршни одбор? Моли све политичке листове, да осуде „Заставу“, **да заузму одлучан положај у одбрану угледа учитељског**. Да покрену у том правцу акцију у ширим слојевима народа.

О људи, људи, што не размислите, пре но што сте то написали?! Је ли збиља потребно, да се диже углед учитељства? Па ако је то потребно, зар могу политички листови то даураде?!

Зар још не знате, да сваки сам себи диже и убија углед?! Та да је „Застава“ и написала оно, што ви кажете, зар би она тиме уздрмала углед учитељству? Боже сачувај. „Застава“ би тиме уздрмала углед — себи. Нико не може никога осрамотити, док се сам не осрамоти.

Знате ли ко руши углед учитељства? Руши га онај учитељ, коме није светиња народно право. Руши га онај учитељ, који јури у ненародну службу ономе, ко му обећава већу плату. Углед учитељству руше они учитељи, који су се на учитељској скупштини понашали као пијана руља. И још горе од пијане руље.

Они руше, али га не порушише. Јер је на оној учитељској скупштини било и свесних учитеља. И јер народ зна, да је учитељски позив велики, користан, и да све учитељство не може бити одговорно за оно, што заблудели појединци раде.

Пољуљан је нечији углед у народу и то јако пољуљан А знате ли чији углед? Пољуљан је до тамана углед оних учитеља, који заблудели и већ не знају шта раде. Такве народ не поштује. И бадава се ти сад крију за целокупним учитељством Њихов им углед нико не поврати, ван да га сами поврате тиме, што ће се вратити са заблуделе стазе.

А учитељство ви манте на миру. Наш народ је доста свестан и зна, да није учитељство криво, што поједини учитељи не ваљају.

Ето, тако стоји та ствар. Али право је, да не заборавимо оно главно у овом питању. Народ и општине нека продуже, што су онако лепо започели. Нека устају у одбрану права и угледа свога. А и нек се не дају ни од кога потиснути у крај. Јер у том народном праву и угледу, најбоље је очувано и учитељско право и учитељски углед.

А што је народ окренуо главу своју од оних, од којих је требао да је окрене, верујте, није још пропао свет.

У одбрану народно-црквене автономије.

Пишу нам из Обровца: У скупштинској седници, одржаној 13. (26.) фебруара о. г. **једногласно закључено**, да се придружи протесту српске православне црквене општине новосадске против злогласног нацрта за школску уредбу.

*

Пишу нам из Борче: И наша је црквена скупштина протестовала против злогласног нацрта за нову школску уредбу.

*

Пишу нам из Кишфалубе: У скупштини, одржаној 2. (15.) фебруара о. г, решила је наша црквена општина, да се прикључи протесту новосадске српске православне црквене општине против нацрта за нову школску уредбу.

*

Пишу нам из Мола: Наша црквена скупштина примила је прошлог четвртка огромном већином гласова предлог, да се прикључи протесту новосадске и вршачке црквене општине против злогласног нацрта за нову школску уредбу.

*

Досада је протестовало 116 црквених општина.

Борба против сазива скупштине.

Кула, 14. (27.) фебруара.

Јављам вам, да су наши стари назадњаци прешли у подрепаше, те насилно са своји инфамијама раде, да изиграју закон и наша народна права. За доказ то томе, нека послужи од небројених им покора само најновија обест, наиме: Овдашњи врло угледни становник и опробани пријатељ и поборник народни П. Павков са својим друговима — као скупштинарима, поднео је молбу месном црквеном одбору, да оној сазове „ванредну скупштинску седницу“, како би и ова наша општина могла заузети своје становиште у ствари нацрта за нову школску уредбу, којом мантијашки школски савет намерава, да подкреше народна права. У ту сврху би сазвата одборска седница, но до рада није могло доћи, јер перовођа, учитељ „на фини начин“, под изговором да иде нуждуу свршити — изађе из седнице, те очисти чувства, ухвати маглу и нијије се више ни повратио. Ноторни у учитељ Жарко, задао се у белу пену у — доказујући одборницима, да намера им нема никаква смисла, јер то ће опет бити — па ма шта општине рradиле.

Врло честити и трезвени одборник Сава Новаков — лепо му рече: Ми имамо права да се бранимо и хоћемо да ту своју одбрану покажемо! Јер оно што се насилно отме, имамо још увек право да тражимо, ћутке пак да пређемо, значило би да смо ми солидарни с тим, а то не стоји, нити можемо на то икад пристати. Учитељ Жарко Вукадиновић иначе манчтијашки подрепаш, дође сад у екстазу, избули очи, гушу отегну као гем, те се продера: Неће бити што радикали хоће, — залупи врата и шумангелее. Наш јадни председник Васко де Гама, који на жалост не зна свог дделокруга — устаде са столице и као оно некад сомборска баба Мела достојанствено изјави: Ето људи сад седницу не можемо одржати, јер перовође нема. Устаде и оде кући.

Али притиснуто јаче, све на више скаче! Народ је показао, да је будан, кроз своје представнике тражи ванредну скупштину и хоће у њој да проговори, кад је реч о одузимању његових права Сад, кад се перовођа опоравио од срдобоље — ипак је дошло до седнице и закључка скупштинске седнице, а познати Жарко сад се превија од штудирања — како да изигра и опет народну вољу и да са својом финтом доскочи и докаже како је жениалан дипломата — пошто је врло храбар у нападању — али само под туђим именом. Сад је пак врло интересантно, како је познати џентлмен поп Боберић, публиковао у цркви сазив скупштине. Чекао је да се свет разиђе, онда је неколико пута протрљао очи, погладио бркове, уздану и рече: Скупштина се сазива за 20. фебруар (5. марта) о. г. и ко има вољу нек дође, биће решење о портанској огради и још друго ко шта хоће. Кад је ову последњу фабрикацију изустио, сав се стресао — јер се сигурно осећао погођеним. — Дакле, ипак народ је будан и хоће да каже своју — кад је реч о њему; и право је — тако и треба.

Посматрач.

Краљ и патријарх.

Приликом последњег дворског ручка говорио је наш краљ са члановима делегације. Том приликом говорио је и са патријархом Лукијаном Богдановићем, кога је питао је ли спремљено све што треба за идући састанак српског народно црквеног сабора? Не знамо шта је одговорио патријарх Лукијан краљу, али не сумњамо, да је рекао оно, што одговори стању ствари, а наиме: да су самосталци касно отпочели припреме, јер су време трећили у странчарењу, и да нису способни за посао којег су се латили.

Помен Милетићу и прилози за споменик

Пишу нам из Крчедина: Да би се и наше скромно сеоце одужило сени неумрлог великана дра Светозара Милетића, приредила је наша црквена општина парастос у недељу 6. (19.) фебруара о. г. Истог дана после подне одржана је редовна црквена скупштина, у којој је једногласно одобрено 50 круна у име прилога за Милетићев споменик. И тиме смо хтели да засведочимо своју захвалност велике заслуге Милетићеве за добробит српске цркве и школе. Осим тога скупили смо у месту 33 круне прилога, а приложили су: Стеван Јосић трг. путник из Будимпеште 5 круна, Александар Секулић 3 круне, — Ђока Сладојевић, Паја Стојковић, Милован Мирковић и Драгутин Давидовић по 2 круне, Гига Јанкић, Душан Скорупан, Петар Алексић, Јован Огризовић, Паја Ранитовић, Драгутин Батиновић, Душан Недељковић, Ђока Јакшић, Душан Јакшић, Миловој Лаврнић, Рада Егић, Миша Алексић, Прока Егић, Стеван Туве-

ић, Миливој Ранитовић, Стеван Стефановић и Ђока Лауковић по 1 кр.

Хоће ли Вршац добити судбени сто?

Одавна већ желе Вршчани, да добију судбени сто. Свака им је влада обећавала, али није испунила. То је обећала и Куенова влада, али до сада није испунила. Међутим је постигла што је хтела. Вршац је изабрао за посланика владину присталицу. Но у недељу треба у Вршцу да се обави избор варошких представника. Владина је странка врло слаба. Да би јој се помогло при избору, министар правде известио је варошку управу, да је наредио, да се сачини план и предрачун за зграду судбеног стола. Да би свет поверовао владином обећању дошао је у Вршац и посланик Л. Карачоњ, државни тајник. Али и сувише је провидно, шта се овим хоће. Нека министар правде поднесе сабору законски предлог, да се у Вршцу оснује судбени сто. Шта вреди, што се прави план и предрачун, кад нема закона о оснивању судбеног стола у Вршцу! Празних обећања су Вршчани сити. Уосталом Вршац има права на судбени сто, па не морају Вршчани због тога продавати своје уверење. Допис министра правде доказ је, да питање вршачког судбеног стола није решено. Зато се иште закон, који ће сабор усвојити, а краљ потврдити. Док тога нема, неће бити ни судбеног стола.

Прилози за Милетићев споменик.

Из Чакова су стигли ови прилози за Милетићев споменик: По 5 К: Ваја Недељковић, Катица уд. Дуковић, Ника Николић, Јефта Пантић и Тоша Ивковић. По 4 К: Ника Јовановић. По 3 К: Јоца Н. Војновић, Миша Поповић, Самко Вујић, Никола Ранков, Коста Јања, Ђока Мештеровић и Пера Ј. Живановић. По 2 К.: Арета Јања, Милан Поповић и Радивој Петровић. По 1 К.: Пера Михајловић мл., Јања Ђорђевић, Арон Гаћански, Марко Цукић, Златко Јовановић, Андрија Дамјановић, Лаза Дамјановић, Душан Ђорђевић ћурчија, Гига Поповић, Бела Станков, Жива Лазић, Мр. Димитрије П. Стојшић, Владимир Чарнић, Јован Завишин, Васа Милошев, Пера Мишић, Јулка Замировић и Јоца Давидовић. По 40 пот.: Пера Траиловић. Свега 74 круне 40 пот. — Српска правосл. црк. општина у Тителу 20 К, српска привредна банка деоничарско друштво у Руми 50 К, Стеван Видаковић-Врга у Новом Саду 2 К, Максим Стануловић парох у Немету 5 К, српска земљорадничка задруга у Црвеној Цркви К 3·10.

Херцегов ловачки нож.

Херцег Лудвиг Виртембершки (+ 1733.) једном у лову изгуби свој омиљени ловачки нож. Ма да је обећао 100 форината награде ко га нађе, нико га није нашао. Кад једно јутро дође некакав сељак и закуца на вратима дворца. Стражар пристаде да га пусти у двор само ако му обећа четвртину награде. Овај пристаде. На степеницама опет сретне га писар. Сељак му исприча како је нашао нож хецегов, па је дошао да добије награду. Од мене зависи да добијеш награду — рече надувени писар, него дај ми једну четвртину, па ћу те пустити херцегу. Сељак шта ће већ пристане. Дошао је већ до собе херцегове, али га ту заустави вратар. И њему је испричао шта хоће. Али и вратар му рече: Пусти ћу те, ако ми обећаш бар половину награде. Добро, да ћу ти. И једва дође херцегу и даде му нож Херцег се јако обрадовао и милостиво упита сељака, хоће ли што вредније од 100 форината? Сељак је изгледао мало збуњен, али најпосле рече да му даде као награду 25 батина. Сви се дворјани насмејаше а херцег се зачудио. Но сељак је тврдо остао крај своје молбе. — Но, нека ти буде! — одговори му херцег и даде дозвати момка да одброји овоме лудаку тражену награду. — Височанство, рече сељак, — од ваше награде мени не припада ништа, јер четвртину морам дати вашем стражару, четвртину писару, а половину вратару, јер ме иначе не хтедоше пустити к вама. Херцег се слатко насмејао, дозва сву тројицу, а момак им одброја сваком свој део. Стражар и писар добише по 6 батина, а вратару допаде 13. Сељак је примио 100 форината и оде врло задовољан својом досетком.

Локална лађа између Панчева, Београда и Земуна.

Јављају из Земуна, да локална лађа вози између Земуна, Београда и Панчева, јер је Дунав чист од леда.

Објава вашара.

Земаљски марвени и занатлијски трговачки вашар у Новом Саду одржаће се 18., 19. и 20. марта 1911. године на широком путу поред реформатскога гробља. — На вашар је дозвољено уз прописани пасош дотерати, осим свиња сваку другу животињу из места, у коме не влада зараза.

Краткe вести.

— Поротни суд у Белој Цркви осудио је на доживотну робију Шандора и Владу Живковића, који су убили једну швању и похарали је. Сад им је суђено по други пут, јер је прву пресуду курија уништила.

— У тителском срезу пронађено је 25 младића, којима су пробушене уши да би се ослободили војничке службе. Сви су позвати на поновну визитацију. Цвета Суботин и његови помагачи ухапшени су.

— Мерник Лауш Рожа у Њитри играо је у позоришном комаду као дилетант и умр'о на позорници од капље у срцу.

— У Норнбергу скочила је једна пиљарица са двоје деце у воду и удавила се од једа, што је полиција казнила због прављења лажног масла.

— У Манџурији још увек бесни куга. Многи су умрли. Дневно умире по 200 особа.

— У Мадриду нападају јавно на улици женске, које носе димије. Светина је ужасно огорчена.

— Норвешка влада поднеће сабору законски предлог, да се у сва јавна звања припусте и женске. Изузета су министарска, свештеничка и официрска звања.

— Скупштина руског племства тражи од владе, да у државну службу не прима Чивуте и да не могу бити адвокати, лечници и професори, да се Чивути не примају у средње школе и да се протерају из Русије, јер дижу буне.

— Турски велики везир одлучио је, да преда оставку на своје звање.

— Јављају из Атине, да је уздрман положај грчке владе зато, што није извршена одлука критске скупштине о изашиљању посланства великим силама ради спајања Крита са Грчком.

— У немачком државном сабору стављен је предлог, да се ограничи број Чивута у официрском кору. Нека се на то пази, као што се чини у Аустро-Угарској, где је од 1000 официра само 81 Чивутин.

— Петроградска полиција извршила је преметачину код француског мерника Певиљеда, који је запослен код градње моста на Неви. Француско је посланство протестовало против тога.

Време.

Према телеграфском извештају од 15. фебруара може се очекивати променљиво, ветровито и суво.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Трговина.

Будимпешта, 15. фебруара 1911. г.
(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 16 к. 10 п. до 16 к. 20 п.
Јечам за храну 15 к. 90 п. до 17 к. — пот.
Јечам за кување пива — к. — п. до — к. — п.
Зоб прве каквоће 17 к. 50 п. до 18 к. — п.
Зоб средње каквоће 17 к 10 п. до 17 к. 40 п.
Кукуруз домаћи 11 к. 50 п. до 11 к. 90 п.

Термини.

Жито за април 16 к. 18 п. до — к. — п.
Раж за октобар 1911. 15 к. 86 п. до 15 к. 88 п.
Кукуруз за мај 1911. 11 к. 30 п 11 пот. до 32.

70 ХЕКТОЛИТАРА СРЕМСКА ВИНА!!!
Имадем 70 хекта
бела вина
најбољег квалитета по врло по вољној цени **на продају**
Митар Зечевић
217 2—3 Инг (Срем.)

Казанџијска радња
Васе Малочића
у Новом Саду
потребује
2 млађа помоћника
и 2 шегрта. 191 3—5

Стечај.

На упражњено место црквеног појца односно звонара-црквењака. Дужности изабраног биће: појати у св цркви при сваки дашњим богослужењима и обављати дужности звонара, односно црквењака. Према томе изабрани треба добро да зна наше црквено пој ње, а првенство ће имати они, који се лично пријаве

Плата је 500 К у готовом новцу, коју ће изабрани у месечним оброцима примати, и слободан стан.

Рок стечају траје 14 дана, од првог увршћења овог стечаја у „Застави".

Из седнице месног Црквеног Одбора, држане у Ст. Сивцу 31 децембра 1910. (13 јануара 1911. године).

Новак Влашкалић,
председник.

Миливој Лесковац,
перовођа. 228 3—3

ТАЈНО! ЦУРЕЊЕ ПЕЧЕЊЕ
и све болести **мјехура** лечи сигурно **GONOTOL**, како доказују **признанице.** Гонотол се једе, дакле нема **шприцања.** 3 лончића за 12 круна шаље **дневно** без даљег **трошка** поузећем **лекарна „SALVATOR" RUMA** br. 150. Slavonia. 370 66 -100

Српско трг. командитно друштво
Вуковић и др.
У Руми
извозници меда и воска одликовани на П. земаљ. пчеларској изложби у Руми отпочели су развашиљати овогодишњег чистог врцаног
меда
у довама од 5 клг. (Postcoli) по цену од К 7
Траже се продавци уз провизију
1454 33—50

Шпецерајска и деликатеска радња
Јована Поповића
у Панчеву
потребује старијег помоћника, који говори српски, немачки и мађарски. 224 2—2

ЛЕБАРСКА РАДЊА
НА ПРОДАЈУ.
Своју лебарску радњу која постоји у Модошу на главној пијаци и која добро ради **продајем из слободне** руке. За цену и услове ваља се обратити власнику
Кости Апостоловићу,
229 2—6 Модош. (Torontal m)

ЛЕБАРСКА РАДЊА
ДИМИТРИЈА СИМИЋА
у Фачету (krasso szőrény m.) потребује 2 ПОМОЋНИКА, који разуму са кемловом месити и пећи лебац. — Ступити могу одмах. 214 2—3

НАЈЈЕФТИНИЈА ТРГОВИНА
ГРАМОФОНА
и највећи избор
СРПСКИХ ПЛОЧА
у производу Зонофон, Грамофон, Премиер, Одеон, Јумбо и Фаворит
Мите Ђ. Палића у Панчеву
Телефон бр. 214. Телефон бр. 214.

Крај свију звала
Песма нас је одржала
Њојзи хвала.

Где се песма чује ту злобе нема! Зато ни једна кућа не би требала бити без грамофона, он је у кући весеље у њему ћеш чути славне певаче и певачице: као Ђамиловића, Митровића, Тодоровића, Малу Мару, Спасићку, Илићеву и друге, чувена певачка друштва, србијанске андоније, седога гуслара, весела гајдаша, војничке глазбе, тамбурашка друштва умилно црквено појање првих композитора, шале и доскочице, декламације и беседе у свима језицима овога света.

Зато драги брате Србине, ако си намеран твој дом грамофоном окитити, обрати се на мене Србина, немој туђе прагове обијати, него твоје потребе код св га набави, а ја ћу се трудити да те у сваком погледу задовољим и трајно за поштовану муштерију одржим, и то све јефтиније него у самој фабрици не гледајући на зараду, јер то је посао поред другог рада уведен.

Ценовнике и списак плоча шаљем на захтевање сваком бесплатно.

Старе плоче примам у промену по фабричној цени.

Сваког месеца нове плоче.

Имам на стоваришту све ситнице за грамофоне и примам сваку репарацију (оправку)
1332 21—52

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.